

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐศาสตร์ทางเลือกที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการสำคัญ 3 หลัก ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการได้รับผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ คนที่จะนำไปใช้ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร ความอดทน สติ ปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี เมื่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมิได้ถูกนำไปปฏิบัติ ในหลวงจึงทรงเสนอแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในชื่อทฤษฎีใหม่ใช้กับเกษตรกร ในเดือนมกราคม 2536 ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จ.ราชบุรี โดยมี 3 ขั้นตอน ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า โดยตามความหมายเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นทางการนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรนั้น เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่า มีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือ เพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว ซึ่งจำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ราชการ มูลนิธิและภาคเอกชนตามความเหมาะสม

ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกัน เพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวม หรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

ความพอเพียงในระดับประเทศเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, 4)

จากแนวความคิดทำให้หลายหน่วยงานให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการนำมาปรับใช้ การทำประชาสัมพันธ์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เผยแพร่ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และอีกมากมาย ทำให้หลายคนได้รับทราบถึงความสำคัญ แต่ก็ยังมีอีกหลายคนที่ยังไม่ทราบ ยังไม่เข้าใจถึงแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะนำแนวคิดมาปรับใช้ ได้อย่างเหมาะสมให้เข้า

กับการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานของตน ดังนั้นการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทราบทัศนคติและแนวความคิดของแต่ละคน ก็จะทำให้เรารู้ว่าจะต้องมีวิธีการและขั้นตอน ใดที่จะเข้าถึงคนเหล่านั้นให้สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ทัศนคติของข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลใดบ้าง ที่ข้าราชการ ในสังกัดกรมสนับสนุน ให้ความสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจมากน้อยเพียงใดต่อหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหาแนวทางที่จะใช้ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ตลอดจนได้นำผลวิจัย มาปรับใช้และต่อยอดทางความคิดให้กับหน่วยงานที่มีความสนใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้ในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติของข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 ต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาคำความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแยกออกเป็น 5 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการรับรู้ในเนื้อหาสาระ
- 1.2 ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ
- 1.3 ด้านการนำมาใช้ประโยชน์

1.4 ด้านการนำมาปรับใช้

1.5 ด้านการขยายองค์ความรู้

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 จำนวน 1,288 คน ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 ทั้งหมด จำนวน 306 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าแบ่งได้ ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

- อายุ
- สถานภาพ
- ระดับการศึกษา
- รายได้
- ระดับยศ
- หน่วยงานที่สังกัด

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- ด้านการรับรู้ในเนื้อหาสาระ
- ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ
- ด้านการนำมาใช้ประโยชน์
- ด้านการนำมาปรับใช้
- ด้านการขยายองค์ความรู้

4. ขอบเขตด้านเวลาที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน 2553

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำผลวิจัยในครั้งนี้ นำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้กับกำลังพล และครอบครัวที่สังกัด กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9
2. เพื่อนำผลวิจัยมาปรับใช้กับสวัสดิการของหน่วยสังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9
3. เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปต่อยอดทางด้านความคิด ให้กับหน่วยงานที่มีความสนใจในปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับรู้ในเนื้อหาสาระ หมายถึง การได้ติดตาม และการให้ความสนใจเนื้อหาสาระ ข่าวสาร แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ หมายถึง ความสามารถที่จะให้ความหมาย ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระ อาทิเช่น ด้านการพึ่งพา ทางสายกลาง ความพอเพียง และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ มากน้อยเพียงใด

การนำมาใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการทำงาน การดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดสิ่งดี ๆ แก่ตัวท่านเองได้มากน้อยเพียงใด

การนำมาปรับใช้ หมายถึง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับ ด้านเกษตรกรรม ครุฑเรือน อุตสาหกรรม การดำรงชีวิตและการทำงานได้มากน้อยเพียงใด

การขยายองค์ความรู้ หมายถึง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ให้กับ ชุมชน หน่วยงาน หรือคนในครอบครัวได้รับรู้และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง การแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอาจยอมรับหรือ ปฏิเสธก็ได้ ต่อสภาพบางอย่าง ต่อบุคคล หรือต่อสิ่งของ เช่น ความพอใจ หรือความไม่พอใจ

ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมเบื้องต้นที่สามารถระลึก จำได้ โดยการมองเห็นหรือได้ยิน

ความเข้าใจ หมายถึง ขั้นตอนของการสื่อความหมาย โดยอาศัยสมองและทักษะ ซึ่งอาจใช้ การพูดปากเปล่าหรือภาษาสัญลักษณ์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนโดยการพึ่งตนเอง มีความพอประมาณ เดินทางสายกลาง ไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม และมีความเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอดี ประมาณตน ตามอัตภาพ

กองพลทหารราบที่ 9 หมายถึง หน่วยงานซึ่งเดิมเคยจัดเป็นกองพลอาสาสมัครไปปฏิบัติ ราชการสงคราม ณ ประเทศสาธารณรัฐเวียดนามใต้ เมื่อจบภารกิจแล้ว กองทัพบก ได้ออกคำสั่งฯ ที่ 90/14 ลง 22 มิ.ย. 2514 ให้เป็นกองพลใหม่ และได้มีการเปลี่ยนชื่อ จากกองพลที่ 9 เป็นกองพลทหารราบที่ 9 มีทำหน้าที่ในการจัดกำลังรบหลัก เพื่อปฏิบัติตามแผนการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน และเข้าร่วมในการพัฒนาประเทศ

กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 หมายถึง หน่วยงานที่เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองพลทหารราบที่ 9 มีภารกิจหลักให้การสนับสนุนทางด้านการส่งกำลัง การซ่อมบำรุงอาวุธยุทโธปกรณ์ การขนส่งและ การบริการทางการแพทย์แก่กองพลทหารราบที่ 9 และหน่วยขึ้นตรงอื่น ๆ ซึ่งได้มีการก่อตั้งขึ้นเมื่อ 4 ส.ค. 2514

การปรับใช้ หมายถึง การนำความรู้ในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
การทำงานของข้าราชการทหาร สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9